

DigiNYT-seurantaryhmä

Aika Ti 22.5.2018 klo 12-14

Paikka Mariankatu 9, Helsinki, nh Loppupeli

Osallistujat	Olli-Pekka Heinonen, pj. Pekka Ala-Pietilä Tuomas Vanhanen Otto Juote Anna-Maija Karjalainen Timo Laitinen Heikki Mannila Mikko Kosonen Nina Nissilä	Katri-Leena Launis Sami Manninen Riku Jylhänkangas Janne Kerkelä Sirpa Kekkonen Mikael Grannas Pekka Soini Tommi Karttaavi Ville Peltola Janne Viskari
	Alustajat: Sami Kivivasara, VM Mari Fallström, VM (poissa) Anne-Marie Välikangas, VM	Aleksi Kopponen, siht. Miisa Rotola-Pukkila, siht. Jouko Salonen, siht.

1 Edellisen kokouksen muistio

Hyväksytään edellisen kokouksen muistio: 19.4.2018

- Muistio hyväksyttiin

2 Digitalisaation ohjausmalli

Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen asetti 6.10.2017 työryhmän valtion digihankkeiden koordinoimisen ja investointien ohjaamisen uuden mallin kehittämistä varten. Työryhmä sai työnsä valmiiksi tammikuussa 2018 ja tuloksena syntyi raportti "Tehostetulla ohjaamisella vauhtia julkisten palveluiden uudistamiseen ja digitalisointiin", joka oli lausunnoilla 9.5.2018 saakka.

Ohjausmallin mukaisesti ohjattaisiin ja arvioitaisiin digitalisaatiota edistäviä investointihankkeita, joissa on sekä ICT-kehittämistä että toiminnan kehittämistä.

Lausuntopyyntömateriaali julkaistiin [lausuntopalvelu.fi-sivulla](https://www.valtiovarainministerio.fi/lausuntopalvelu).

Alustus: Sami Kivivasara VM

Sami Kivivasara esitteli digitalisaation ohjausmallin tilannetta. Lausunnot ovat saapuneet ja niitä käsitellään parhaillaan. Mallia kehitetään jatkossa annettujen lausuntojen ja robottipilotoinnin kokemusten perusteella. Haasteita on

muun muassa ideoiden käsittelyssä sekä hyötyjen saavuttaminen ja niiden mittaaminen. Rahoitusmallina TAE 2019:ssä on oma momentti, jolta investointien rahoitetaan. Mahdollisesti käytetään myös muita rahoitusmalleja.

Keskustelua:

Mikko Kosonen: Miten tämä investointiajattelu toimii tänä päivänä? Olen ymmärtänyt, että se ei toimi. Siihen on olemassa jo hyvät mallit ja toimivat konseptit. Mistä hyödyt syntyvät ja mikä on tavoitetaso?

Timo Laitinen: Mikä muuttuu? Ohjataanko virastojen investoinnit nyt kokonaan täältä?

Sami: Ei välttämättä, kyllä virastot voivat edelleen rahoittaa omia investointejaan, samoin ei ole tarkoitus höylätä virastojen budjeteista kaikkea kehittämiseen/investointeihin käytettyä rahaa pois

Mikko Kosonen: Impact Investment -malleissa käytetään yksityistä sijoittajarahaa julkisen sektorin rakentamiin business caseihin, joissa lasketaan hyötyjen toteutumiseen perustuva takaisinmaksumalli.

Janne Viskari: Kehysajattelussa on ollut vaikeaa isompi yhteiskunnallinen ajattelu. Tekemisen pitäisi olla enemmän verkostomaista. Investointiohjauksesta sama sapluunamalli ratkaisuneuvontaan. Alusta-ajattelun hyödyntäminen vs. investointien ohjaus on vaikea asia, koska hyödyt siroavat laajalle alueelle ja investoinnit tehdään yhden viraston puolelta.

Riku Jylhänkangas: Investointiajattelu lapsenkengissä valtiolla. Oletteko arvioineet, millaisesta investoinnista on kyse? Entä miten maakunnat otetaan mukaan? Investointiajattelua olisi kehitettävä ja yksityistä rahaa olisi hyvä saada mukaan

Sami: ei ole laskelmia tehty, mutta kehittämisten taso on ollut 200 miljoonan tasolla

Riku: jatkokysymys – liittyvätkö maakunnat tähän asiaan? Vai onko vain valtiokeskeinen asia?

Sami: on keskitytty valtioon, mutta maakunnissa käytetään samaa prosessia

Aleksi Kopponen: miten sen sijaan että katsomme, meneekö tuo investointi maakuntaan tai virastoon, miten investoimme sen rahan ilmiöön tai elämäntapahtumaan? Rikun kysymys pointtaa systeemistä ongelmaa. Asiaa tulisi ajatella ihmiskeskeisesti, ei siilomaisesti.

Olli-Pekka Heinonen: Tavoitetila – monet investoinnit eivät kohdistu yksittäiseen toimijaan, tarvitaan muotoja joilla julkisen ja yksityisen limittymistä käytetään edistämään,

Pekka: mistä lähteistä investointirahaa voi tulla, millä eri päätöksillä? Mikä tuo yksi miljoona – kuudesta miljoonasta -idea oikein on? Se on ristiriitainen? investointiraha ei maksa tällä hetkellä mitään, sitä ei käytetä kulutukseen, sitä ei oteta kassavirrasta.

Sami: Tämä on tehty valtiokeskeisesti. Dialogia kuitenkin käyty maakuntien kanssa jatkoa ajatellen.

Olli-Pekka Heinonen: Haastavaa vastata, miten investointiajattelu valtiolla toimii, koska siitä ei ole niin paljon kokemusta. Tällä kentällä tarvitaan muotoja, jossa yksityisen ja julkisen muodot limittyvät yhteen. Hyötyjen tulee pirstaloitua laajalle, ei yhdelle organisaatiolle.

Pekka Ala-Pietilä: Mistä eri lähteistä investointirahaa voi tulla?

Sami Kivivasara: Nyt on kyse valtion rahasta. Budjettitalousrahasta.

Mikko: Sipilän hallitus varasi 1,6 mrd, joten rahoituslähteitä on. Ongelmana on se, että nykyään ajatellaan, että budjettiraha on "vain sinua" varten. Sotii investointimallia vastaan, kun tuottavuus ja säästö pyritään saamaan samalle toimijalle. Samoin seuraavan hallituksen on varattava samanlainen 1-2 miljardia isoille ilmiöille allokoitavaksi niin, että kehyksissä aina tarkennetaan. Toinen asia on, miten valtion budjetointiprosessi muutettaisiin ilmiöpohjaiseksi. Mutta se on isompi kysymys. Jotta pääsemme nopeasti liikkeelle, on aloitettava olemassa olevalla rahalla.

Anna-Maija: Oli tosiaan hyvä saada digi-investointiraha, mutta olisi myös saatava tuottavuusrahojen käytön logiikka purettua ja mahdollistaa sen käyttö ilmiöpohjaisiin investointeihin

Timo: Investointeja on tehtävä kehyksen ulkopuolella

Pekka Rikulle: Mikä on se ongelma, ettei investointeja voida erottaa budjettikehyksestä? Miksi tuollainen ajattelu on mahdotonta? Mistä se vaikeus tulee? Miksi budjettiosastolla on lupa ajatella noin?

Olli-Pekka: maailman sivu on tehty kehyksen sisällä ehdotuksia, joilla ei ole ollut mitään investoinnillista merkitystä

Timo Laitinen: Valtio ei lainaa rahaa korvamerkitysti. Jos me halutaan tämän tyyppistä asiaa investoida, sen pitäisi olla kehyksen ulkopuolella.

Riku: Budjettiosasto suhtautuu positiivisesti investointeihin, mutta raamit tulevat kehyksestä. Kehyksellä saadaan ennustettavuutta, sillä muuten budjetit olisivat hyvin vaihtelevia. Historiallisista syistä moni virkamies osastolla on skeptinen investointimalleja kohtaan. Budjettiosastolle ei saada tarpeeksi hyviä kehitysehdotuksia. Hyviin juttuihin on aina saatu rahaa.

Jouko: Tuottavuusrahan käyttäminen on mielekästä, kun ollaan teknologiasykin keskellä. Uusia avauksia on vaikeaa tehdä tuottavuusrahalla, kun pitää sioutua leikkauksiin.

Olli-Pekka: Ongelma on investointiajattelu.

Pekka: tämä on falskia, budjettiosaston pitää vaatia korkeampitasoista keskustelua.

Riku: Hallitusohjelmavaiheesta tulee raamit / kehys – kehysmekanismi on tuonut hallitusten yli menevää jatkuvuutta ja työkalun säästöjen toteuttamisiin.

Sirpa: kehysajattelu on tarpeen, mutta niin on sen kehittäminenkin. Kehysajattelu on hallinnonalakohtaista, meillä ei ole poikkihallinnollisia työkaluja, edellisen hallituskauden 1.6 miljardia oli hyvä ja toimi, mutta oliko sekään tarpeeksi poikkihallinnollisuutta ajatellen.

Pekka: Onko olemassa best practices -esimerkkejä muista maista?

Sami: on etsitty, Maija: ei ole löydetty.

Sirpa Kekkonen: Kellään ei ole mitään sitä vastaan, että kehyksistä pidetään kiinni. Tärkeää on se, mitä kehyksen sisällä tapahtuu. Poikkihallinnollinen tarkastelu uupuu. 1,6 mrd on ollut pelastus, mutta sekään ei ole poikkihallinnollisesti allokoitua.

Olli-Pekka: Yksi rehellisimmistä keskusteluista investointimallin suhteesta valti-oon, mitä olen kuullut.

3 Kuntien digitalisoinnin kannustinjärjestelmä

Edellisessä DigiNYT-seurantaryhmän kokouksessa nousi esiin keskustelua hallituksen kehysriihipäätöksestä varata vuosittain 40 miljoonaa euroa kuntien digitalisoinnin kannustinjärjestelmään. Keskustellaan kannustinjärjestelmän luomisesta.

Alustus: Anne-Marie Välikangas, VM

Anne-Marie kertoi, että tavoitteena taustalla on 1mrd kustannussäästö vuoteen 2029 mennessä. Kuntien kannustinjärjestelmät ovat osa toimenpiteitä tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Kehyspäätös 11.4.2018: Kuntien digitalisaation kannustinjärjestelmään varataan 40milj. euroa vuodesta 2019 alkaen.

Keskustelua:

Tuomas Vanhanen: Joka vuosi ensi vuodesta lähtöisin 40milj kohdennetaan digitalisaatioon. JTS-miljardi jatkuu seuraavat 10 vuotta. Tämä voi olla ensimmäinen, mutta mitä yhteistä valtakunnallista tekemistä aletaan tehdä? Mikä on kuntien kontribuutio siihen?

Mikko Kosonen: mistä säästöjä haetaan? Hallinnollisista tukiprosesseista vai toiminnan muutoksien mahdollistamista muutoksista?

Tommi Karttaavi: Rutiinitehtävien, palkanmaksun yms hoitamiseen jne? Lähdetään konkretiasta.

Mikko: Lillukanvarsia.

Mikael Grannas: puhutaanko ainoastaan säästöpotentiaalista vai myös laadusta? Esim. opetustoimessa meillä on suuria mahdollisuuksia digitalisatiossa.

Anne-Marie: JTS-miljardi tarkoittaa säästötavoitetta.

Mikko: tässä ollaan digitalisoimassa olemassa olevia hallinnollisia prosesseja

Janne: Isossa kuvassa meillä on tarkoituksena tehdä parempia palveluita halvemmalla. Kallein investointi on tehdä huonosti ja halvalla.

Tommi Karttaavi: Kuntaliitto lähti mukaan TEAS-projektiin tietämättä, että taustalla on kannustinjärjestelmä. Itse olen skeptinen kuntien kannustamista kohtaan.

Mikko: Ensin pitää erottaa, tehdäänkö me strategista vai operatiivista kehittämistä? Julkisen hallinnon tavoitteiden pitäisi pyrkiä samaan. Miksi ihmeessä tässä on sotkettu kannustinjärjestelmä ja digitalisaatio? Kumpaa tässä kehitetään? Mihin sitä kannustinjärjestelmää tarvitaan?

Timo: Jos halutaan kannustinjärjestelmällä tukea digitalisaatiota, pitää pyrkiä yhteen tavoitteeseen. Tässä nyt poukkoillaan eri suuntiin ja minun korviini se kuulostaa hassulta.

Mikael: Kuntakentällä tarvitaan tukea operatiiviseen työhön. Osaamis- ja ymmärryspuute kuntakentällä. Jos nyt ei ymmärretä ohjelmistorobotiikasta kunnissa, Aurora-projekti ei paljon auta.

Tommi: Suurin huolenaihe on se, että kuntia kohdellaan yksittäin, eikä osana julkista hallintoa. Pelkona, että tässä toistetaan kaikki samat vanhat virheet. On syytä olla huolissaan.

Pekka: Mitkä olisivat ne askeleet, jotta tavoitteet saataisiin yhdensuuntaisiksi?

Tuomas: Meillä on mahdollisuus strategiseen kehittämiseen. JulkICT tulee ottaa valmisteluun tiiviisti mukaan. Tästä on mahdollista saada järkevä, mutta kuntiin ei tule keskittyä yksitellen.

Aleksi: Onnistuneet projektit toteutuvat yhteiskehittäen. Täysin avoin kutsu kaikille tulla kehittämään paras toimintamalli. Budjettiosaston toiminta ei ole avointa. Miten nämä jutut käännetään samaan malliin? Yhteiskehittäminen vaatii organisoijan, työtilan, pari työpajaa ja yhteiset dokumentit.

Pekka: Te olette hölmöjä, jos ette toteuta yhteiskehittämistä. Co-creation on kaiken avain! Tässä huoneessa on ihmisiä, jotka ovat valmiita hyppäämään kelkkaan mukaan ja tietävät, miten tästä tulee hyvä.

Tuomas: Miten TEAS-hanke kytkeytyy? Pureutuu yhteen yksityiskohtaan substanssissa.

Tommi: Jos oikeasti on 400milj käytössä seuraavan 10 vuoden aikana. Kuntien rahaa, mutta minkälaisia mekanismeja voidaan kehittää, että palvelee. Ei yksittäisille kunnille avustuksina.

Anna-Maija: 40 miljoonaa vuosittain? Valtionosuuksista otetaan 40 miljoonaa ja kohdennetaan digi-investointeihin.

Pekka: tavoiteasetanta kuntoon

Mikael: säästöjen todentaminen on haastavaa

Anne-Marie: Ehdotus määrärahan käyttöperusteisiin vuonna 2019 – tätä mietitään juuri nyt, on muistettava, että tässä on kyse kuntien kannustinjärjestelmästä. Kuntien talous- ja henkilöstöhallinto olisi 1. kohde koska siellä on potentiaalia, ja siellä on joka tapauksessa tulossa rakennemuutos, joten se on luonteva kohta aloittaa. Samoin esim. Kuntien tietojohdaminen on samanlainen selkeä kohde

Mikko: Operatiivinen ja strateginen kehittäminen pitää erottaa. Esim. Aurora, strateginen kehittäminen pitää olla hyvin johdettua. Toinen kysymys: Miksi tässä on kannustinjärjestelmä-ulottuvuus?

Timo: Ihmetys: Joillain Suomi.fi-palveluilla on tarkoitus auttaa meitä kaikkia, myös kuntia kehittämään omaa digitalisoitumaan. Kuntatieto – taloushallinto raportointi on kaikille kunnille pakollinen 2020 mennessä mutta sillä on myös strateginen taso – pitää kehittää talousraportoinnin hyödyntämistä toiminnan kehittämisessä

Mikael: on erilaisia kuntia

Tommi Karttaavi: kuntien pitää tehdä yhdessä

Vanhanen: yksittäisten kuntien hankkeilla ei saada vaikuttavuutta, pitää tehdä yhteistyötä?

Aleksi: Co-creation, avoin kutsu kaikille tulla kehittämään yhdessä – yhteis-suunnittelua

Anne-Marie: raha on irrotettu kuntien valtionosuusjärjestelmästä

Tommi: puolet suomalaisista asuu kunnissa joissa ei ole mitään mahdollisuuksia tekoälyjen kehittämiseen

4 Auroran alustavat etenemissuunnitelmat syksyllä 2018

Aurora on tekoälyjen ja autonomisten sovellusten muodostama verkosto, joka luo edellytyksiä ihmiskeskeiselle ja ennakointikykyiselle yhteiskunnalle. Samalla Aurora vauhdittaa julkisen hallinnon siirtymistä tekoälyaikaan.

Aurorassa luodaan koko julkiselle hallinnolle yhteinen verkosto tekoälyjen ja autonomisten sovellusten keskinäiseen vuorovaikutukseen. Verkosto mahdollistaa asiakkaalle saumattomat ja sujuvat palvelupolut kulloisessakin elämäntapahtumassa, joissa lähes poikkeuksetta kaivataan erilaisia palveluita kaikilta sektoreilta.

Hankkeella vauhditetaan DigiNYT-seurantaryhmän suositusten mukaisesti ihmiskeskeisen ja ennakointikykyisen yhteiskunnan rakentumista. Lisäksi hanke on osa Tekoälyaika Suomessa -raportin ehdotuksia. Raportissa kuvataan mahdollisimman varhain aloitetun tekoälyn soveltamisen hyödyt Suomelle. 2020-luvulla realisoituvina hyötyinä raportissa mainitaan 5 prosenttiyksikköä korkeampi nettotyöllisyysaste ja 2.2 prosenttiyksikköä nopeampi vuosittainen BKT:n kasvu.

Auroran konseptointia on tehty vuoden 2018 aikana. Tavoitteena on luoda Auroran ensimmäinen tuotantoversio valmiiksi kuluvan vuoden 2018 loppuun mennessä. Tähän on tehty VM:n lisätalousarvioesitys syysyksi.

Alustus: Jouko Salonen ja Aleksi Kopponen, VM

Muistiinpanot:

- Aurora-projekti etenee todella hyvin. Opiskelijan muutto opiskelijakaupunkiin –pilotti kovimmassa vauhdissa. Yhteiskehittäminen toimii!
- Auroralle haetaan syysyksi 2018 1 milj. euron rahoitusta valtiovarainministeriön LTAE-esityksessä
- STM ja SoteDigi kontakti luotu ja ensimmäisessä tapaamisessa käsiteltiin mahdollisuutta kytkeä 116117 –palvelun pikaviesti- ja tekoäly-neuvonantajia kokeiluja

- Tavoitteena herättää Aurora henkiin 2018 loppuun mennessä
- Loppukeväästä 2019 esitellään Auroran etenemissuunnitelma seuraavalle hallitukselle.
- Kesäkuussa valmistellaan hankintapäätökset mikäli muu rahoitus on kunnossa, ensimmäiset pilotit käynnistyvät ja MVP:n toteutus käynnistyy
- Toiminnan tueksi perustetaan valmisteluryhmä
- Tavoitteena tehdä useampia pilotteja

Kommentteja:

Pekka: Hyvä homma, hienoa etenemistä!

Anna-Maija: Hieman liian ruusuinen kuva rahoituksesta. Robotiikkahankkeen 6 miljoonasta, ei liikene kaikki Auroraan, mutta asia selkenee.

5 Muut asiat

Seuraava kokous ke 20.6. klo 13-15, Mariankatu 9, Helsinki nh Loppupeli.
Agendalla mm. elämäntapahtumapilottien väliraportti ja toimenpidesuosittelun käsittely.

6 Kokouksen päättäminen